

דבר העורך

ומן רבו עבר מוא קבע ליאופולד פון ראנקה שההיסטוריה יכול ואיך גדרש לתאר את העבר כהוינווito באמצעות המקורות העומדים לרשותו, מקורות שהם כשלעצמם אפשררים מבט ניסטול אל מציאות העבר, אם רק יודיעים לעשות בהם שימוש נבון. כיוום, רבים חולקים על קביעה "ראקניאנית" זו. יותר ממאה שנות של מחקר היסטורי כדייציפלינה אקדמית הבחרו היטב כי עובדות לא בהכרח "מדוברות בעד עצמן", גם לא כאשר הן בחוקת "ההיסטוריה".

סטודנטים מודעים, תוצרי של מערכת החינוך העל-ישראלית, עלול להיקלע למוכחה הרבה כבר בשלב המבואה ללימודיו באוניברסיטה, עת אומרים לו כי "יתכן מאוד שם שהוא לומד לא התרחש" באמת" מוחץ למוות הקודו של מי שכתב את הדברים, שדברי ימי הנביא מוחמד אינם אלא מה שטברוי, אבן-השאט או אבן-אסתאק הנינו ולא יותר מכך, שהאיימפריה העותמאנית שלאחר המאה הש' עשרה לא בחורת שקעה בנזון ובחוויות כפי שוצר כל תלמיד מלימודיו בתיכון, ובכלל, שההיסטוריה היא פרי כתיבתם של בני אדם ולא צבר של עובדות טبع. מערצת הלימודים העתידיוניות אינה מעודדת בדרך כלל חשיבה היסטוריו-גראפית או ביקורת מקורות, התלמידים המתוכננים לבחינות הבגרות לומדים "עובדות היסטוריות כהוינווito", ובהגיון לאוניברסיטה הם מתקשים לעתים לקבל את האפשרות שההיסטוריה אינה יותר מאשר שית של היסטוריונים.

כתב עת זה הוא פרט עיובודה משותפת של סטודנטים ותוקרים, והוא מיועד במיוחד לבוגרים – אך לא רק – לסטודנטים; לפיכך, המכנה המשותף למאמרים הנכללים בו אינו מתקין. נראה לנו אך טبع שולוגין הראשון של ג'מעה יתמקד בהיסטוריוגרפיה, מאחר שהוא מחרות בעיות שהכרתן תס"ע, לדעתנו, לפתח גישה ביקורתית יותר כלפי המקורות שעימם עובד הסטודנט במהלך לימודיו לתואר הראשון ולתארים מתקדמים.

כל המאמרים בגילון זה עוסקים בשאלות הקשורות בחקור המורה לתיכון; שלושה מאמריהם עוסקים בהיסטוריוגרפיה, ומאמר אחד נוגע בסוגיה מתודולוגית, אם כי מפרשנסטיגיה אמרנתרופולוגית. במאמרו "אלברט חרואני המנוח ושאלת האוריינטליזם" טוטוּן גבריאל פיטרברג כי גישתו של חרואני להיסטוריה עוסקנית ולמחוזות דיברי

מאמרם יגשו למערכת בשני עותקים מודפסים ברווחים קבועים. רצוי לצרף דיסקט. הנקודות לישום הפניות ומראי מקומ אפשר לקבל במערכת. האחריות לבוגר במאמרים חתוםת החל עלי מהברית המאגדה בלבד. לאחר שהמחברת אישר/ה את נוסח המאמר העורך, והמערכת איננה מוחזקת לכל דרישת נספח מצידיו/ה.

חומר לפרסום יש לשЛОח עבורה:
מערכת ג'מואה
המחלקה לילימודי המורשת תיכון
אוניברסיטת בר-אילן בגבג
באך שבע 84105
טלפון המערכת: 07-6472476
פקס: 07-6472952
דוא"ל aktron@bgu.ac.il

כותרות של ספרדים ומאמרים ושות מhabרים יוֹפִיעוּ כפֵי שָׁם בָּמָקוֹר, אֲםָם נְכַתְּבוּ באותיות עבריות או לטיניות, ועל פי כליה התעתיק הפטונתי המפורטים בלוח התעתיקים, אֲםָם דָם נְכַתְּבוּ בָמָקוֹר באותיות אחרות. מונחים בערבית ובפרסית י'כתבו על פי תעתיק פונטי, במפורטן בלחן, מונחים בטורקית י'הוּמעטוּן על פי הთורכית המודרנית.

ללי התעתיק לכתב העת ג'מאעה

דבר העורך

בישראל לחוץ לאור כתוב עת אקדמי שנערך, ובחלקו הגדל גם נכתב, בידי סטודנטים. במסגרת זו אנו מבקשים לחת במה לפרסומים אקדמיים בתחום ההיסטוריה, התרבות והחברה במזרח התיכון. במה זו פתוחה לפני תלמידים וחוקרים אחד. קהל הייעד של ג'מעה כולל תלמידים, חוקרים וכל מי שמתעניין בתקר המזרח התיכון.

ברצוני להודות לר"ר דדור זאבי, ראש המחלקה ללימודי המזרח התיכון באוניברסיטת בן גוריון בנגב, על החזון ועל הטיזוע. תודה מיוחדת לתונה לד"ר תג'י רם, העורך המדעי של כתב העת, על הסבלנות, המאמץ והאמונה, לר"ר גבריאל פיטרברג על ההקשבה, וכן לדינה הורביץ, העורכת הלשונית. כמובן, אני מודה לכל מתרבי המאמרים וסקירות הספרים.

אבי רובין

הערבית מביאה יותר מכל את חקר המורה התייכון מ"אוריאנטלים" להיסטוריה. חוראני הציג פרשנות חדשה של ההיסטוריה העוסמאנית, במקומ הפרשנות האוריינטלית על הכללים הכלליים בה: איזה היסטוריות, מהותן חסית פשורת ואתנוצentrיות. פיטרברג מצביע על נקודת הזמן שבה חל המפנה בדרך הבנתו של חוראני את האימפריה העוסמאנית, ועל ביטויו של מפנה זה. כאמור "בשם התבונה והסדר: משנתו של אליל כדורוי", בוחן את כתיבתו של אליל כדורוי לאור המשגרת התייאורטית שהציג אדורד סעד בספרו אוריינטלים: האם אפשר לראות בדורוי "אוריאנטリスト"? האם כדורוי מציג חלוקה מוחנת בין מזרח למערב? בהידרשו לשוגות כמו תפיסתו ההיסטורית של כדורוי את נושא הלאום, גישתו כלפי ה"אוריאנט" כחברה והיסטוריות הפילוסופיים שעיצבו את תפיסת עולמו השמרנית, מראה שור כי התשובות על שאלות אלה איןין חד-משמעות. אמנם כדורוי משمر בעבודתו את הדיכוטומיה בין מורה למעבב, ברם, סיוגו על פי המשגרת הטעיראנית אותו עליה בקנה אחד עם רבגוניותה של כתיבתו. אחד טוליראנו, כאמור "לשוכת את העבר העוסמאני של מצרים", מספק הסבר לתהליך מהikit העובי העוסמאני של מצרים מן הוכרן הקולקטיבי של תושביה. טוליראנו מציג את האופן שבו ההיסטוריה הלאומית המצרית הצינה נרטיבים חדשניים שחקנו לעבר העוסמאני תפקיד שלילי בהיסטוריה של מצרים, ומצביע על תפקידו של בית המלוכה העוסמאני-מצרים בהגעת תחلك השכחה הקולקטיבי. מעניין לזרות כיצד היסטוריוגרפיה לאומית, במקהה זה מצritis, מפיקה תועלת משימוש בפרדיגמת השקיעה (שעדיין לא נס ליהה בקשר כמה חוקרים בתחום ההיסטוריה של המזרח התיכון) בבואה למחוק היסטוריה אחת וליחס אותה.

יעידו שחר, שמארו "טרילמה בדיוני בית הדין 'אלמחכמה אל-שרעה' בבארא שבע' בנקודת מפגש של שלוש מערכות חוק: חוק המדינה, חוק הרשות והערף החבוי" מתבסס על מחקר שדרה, מנסה לפענזה את המורכבות העוללה, מפגש של שלוש מערכות חוק נבדלות בבית הדין השרעי בבארא שבע, תוך התמודדות עם שאלות הנוגעות לשינוי ולהמשכויות בחברה הבדוית. למבקci כוח פנימיים ואלוון השתלבותם של הבוים בחברה הישראלית הרחבה, לצד שאלות הקשורות בהגדרת זהות ושמירתה. התמצית שעור שחר וניתוחן לאור מסגרות תיאורטיות ולקוחות מדגנוטרופולוגיה של המשפט מאפשרות לו להציג במאמר זה מסגרת אנגלית הכוללת לנитוח מפגשים של מערכות משפטיות שונות.

ג'מעה יזא לאור פעמים בשנה ויכלול מאמרים, רשיונות ביקורת (על ספרים, סדרים ויצירות אחרות מכל הסוגים), "נקודות למחשבה" (העלאה חופשית של רעיונות) ותרגומים של מאמרים חשובים משפטיות ורות. למייטב יידעתנו, זהו נסין ראשון מסנו